

Stikkord

A

ABS-bremser 201, 224–226
 adaptiv kjørekontroll (ACC) 227
 AdBlue 187
 ADR 20–21, 148, 271, 361
 AKAN 144
 akselavstand 316–318, 530, 533
 akselerasjon 310, 335
 akselerasjonsmotstand 236, 511
 aksellastgebyr 452
 aksjeselskap 258
 aktivitetserklæring 46–47
 ALB-ventil 208
 alderspensjon 103
 alkohol 139–141
 alkotest 143
 analog fartsskriver 43–46
 anbud 28–29, 76, 403–404
 ANS 258
 ansettelsesforhold 387
 ansiktsskader 157
 ansvar 262, 269–270
 ansvarlig selskap 258
 ansvarsforsikring 98–99
 antihjulsinn (ASR) 226
 arbeidsforhold 259, 268
 arbeidsmiljøloven 29–30, 268
 arbeidstakt 180
 arbeidstid 30, 38, 50
 Arbeidstilsynet 81
 arbeidsulykker 81, 496
 arterier 129–130
 ASR (antihjulsinn) 226
 ATA-carnet 276
 ATP-godkjenning 276
 automatisk gir 192
 automatisk justering
 av bremses 206
 automatisk kjetting 218
 avfallstransport 273, 361
 avtafestet pensjon (AFP) 105
 avvikshåndtering 459–461

B

bagasje 446–448
 banekjøring 533
 barnevogn 449, 466
 barn på buss 466
 bedriftskort 49
 befordringsvedtekter 24, 394–395
 befrakter 19, 263
 belastningsskader 77–78
 bensinmotor 180
 beregning av last 314–318
 bilbrann 159–160
 billetteringssystem 405–407
 billettmaskin 406
 bioetanol 183
 blindsone 88, 503–504
 blodsukker 131
 blodtrykk 128, 130
 blødninger 155–156
 BLÅ-prinsippet 152–153
 BNP 11
 boksermotor 179
 brann og røykutvikling 159–161
 brannsløknings-
 apparat 163, 165–166
 bremsklo 198
 bremsklokke 204–205
 bremskraftforsterker 200–201
 bremselengde 532–533
 bremses
 – ABS- 201, 224–226
 – automatisk justering 206
 – elektromagnetiske 209–210
 – hjelpe- 209
 – hydrauliske 198
 – manuell justering 206
 – skive- 198
 – tokretsoppdeling 199–200
 – trommel- 199
 – trykkluft-hydrauliske 209
 – trykkluftmekaniske 202
 – turbin- 210
 bruddskader 158
 bruksklasser 413, 442
 bruttoanbud 404
 bulktransport 249, 251,
 253, 310–312
 bussholdeplass 534–536
 busselskaper 379–380,
 385–386, 402–404
 bybuss 416

C

cannabis 142
 carnet 275–276
 CEMT-tillatelse 254, 275, 303
 chassis 176
 CNG (naturgass) 182
 CO₂-utslipp 512
 cv-verdi 235–236

D

DA 258
 defensiv kjøring 510
 dekktrykkovervåking (TPM) 227
 diabetes 115, 134, 137
 diabeteskoma 468
 diastole 130
 diesel 159–160
 dieselmotor 16, 184–186
 differensial 193
 differensialsperr 193
 digital fartsskriver 39, 43, 48–50,
 418
 direktessurring 352–353
 distraksjonsfarer 423–424
 dobbeltdekker 442, 451
 dokumentert opplæring 21
 dreiemoment 188–189
 driftsøkonomi 284
 drivaksel 194
 drivakselkombinasjon 194–195
 drivlinje 189
 drivstoffavgift 432
 drivstofforbruk 188
 drivstoff-
 kostnader 285–286, 290
 drosjetransport 380, 383–384
 dyretransport 255, 273–274,
 312, 362
 døgnhvil 40–41

E

EDI 279
 Edifact 70
 effekt 188–189
 egentransport 28, 34–35, 257, 267
 egentransporterklæring 394
 egenvekt 311–312
 ekspressbuss 380, 382, 417
 ekspressruter 376, 380

eldre 466
 elektromagnetisk brems
 (retarder) 209–210
 elektronisk
 stabilitetsprogram (ESP) 227
 emballasje 326–327
 energibehov 132
 enkeltmannsforetak 258
 enkeltreise 407
 erstatning 36, 269
 etikk 61, 111
 etterfylling av motorolje 230
 europeisk helsetrygdkort 100
 eurostandarder for motorer 186
 Eurowatch 173
 EUR-pall 276–277, 321

F

fagbrev 18
 Fagforbundet 92
 fallulykker 82, 496
 farlig gods 148, 161–163,
 271–272, 299
 fartsskriver 39, 297, 418, 478
 – analog 43–46
 – digital 39, 43, 48–50, 418
 fast-food 134
 fedme 128
 feilrapportering 461, 479–480
 fellesskapslisens 396, 424–425
 fellesskapstillatelse 254, 302
 ferjer 412
 fett 132, 134
 fiberstropp 340–341, 355
 fibertau 340–341
 firetaktsprinsippet 179
 flak 334
 fleksikort 407
 flybuss 383
 flåteavtale 287
 flåtestyring 65–66, 297, 423
 folketrygden 103, 105
 fondssparing 100
 forankjørende 517, 524–525
 forbikjøring 522–524
 forbrenningsmotor 181
 forsikring 288–289, 394
 forskrifter 266
 forstadsbuss 382, 416
 fraktavtale 34
 fraktberegning 291–292
 fraktbrev 271
 fraktførerforsikring 100
 fremmedspråklige 466

frie luftveger 152
 friksjon 335, 339, 348
 friksjonskoeffisient (μ) 335, 339,
 349–353
 fritak for persontransport 384,
 432–433
 frivillig forsikring 98
 fullmaktslov 31
 funksjonshemmede, transport 384,
 417–418
 føling 468
 førerfeil 501
 førerstøttesystemer 224
 førstehjelp, livreddende 151–154

G

gaffeltruck 21
 gassdrift 182
 gebyr 434
 – ved overlast 324–325,
 452–453
 gir
 – automatisk 192
 – manuelt 191
 girvalg 503, 516, 533
 gjeldsforsikring 100
 godsansvarsforsikring 100
 godskilometer 12
 godstransport 10, 13, 64
 – med bil 246, 250–256
 – med buss 390, 420
 – med fly 246, 250, 256
 – med jernbane 246, 250–253, 256
 – med skip 246, 250–253, 256
 godtgjøring 26, 36
 GPS 69, 227, 298, 422
 Grade 80-kjetting 341, 362
 grensepassering 33, 302, 399, 429
 grimesurring 352
 GSM 66–68

H

«handsfree» mobiltelefon 227
 hattehyller 446–448
 helsetrygdkort, europeisk 100
 hittegods 462, 479
 hjelpebrems 209
 hjerneslag 469
 hjerteinfarkt 468
 hjerte-lunge-redning
 (HLR) 151–154
 hjerte- og karsykdommer 115
 HMS 29, 77, 144

hodeskader 157
 Hovedavtalen 97
 hurtigmat 134
 hydraulisk kopling 190–191
 hydrauliske brems 198
 hydrokarbon 181, 186
 hygiene 124
 høyskoler 20
 håndsløkker 163, 165
 håndterminal 279

I

identitetsmerking 466–467
 individuell pensjonssparing 105
 innkjøp 283
 innskuddsordninger 103
 innsugingstakt 179
 insulin 131
 interessekonflikter 79–80, 109,
 527–528
 intermodal transport 256, 261
 internservice 58, 111
 ITS 68

J

jernbanetransport 388
 JIT 59
 «just in time» 59

K

kabeltromler 344
 kabotasje 254, 381, 397
 kalkyler 286–287, 404–405
 kapillærer 130
 karbohydrater 131
 karbondioksid 181, 186
 karbonmonoksid 181, 186
 kasko 98
 kat 142
 katalysator 186
 kilojoule (kJ) 132
 kilokalori (kcal) 132
 kjerneservice 55
 kjetting 216–218, 341, 354
 kjørefeltovervåking (LGS) 227
 kjørekurs 509–510
 kjøremotstand 234, 510–511
 kjøre- og hviletids-
 forskriften 24, 30, 38–39, 399,
 418–419
 kjøreprosessen 512–514
 kjøreseddel 20

kjøreskjema 396
 kjørestil 499, 542
 kjøretid 30, 39–41
 klager 464
 koffein 142
 kollektivtransport 14, 376–379,
 402–403
 kollisjon 87, 497, 503
 kols 137
 kombinertbuss 390
 kombinert transport 333
 komfortabel transport 457–458, 487
 kommunikasjon 64–67, 70–71, 113
 kompetansebevis 271
 kompresjonstakt 179
 kondisjon 123
 kong Kristian den femtes lov 33–34
 konsesjon 383, 402–403
 kontantkort 407
 kontraktør 259, 386–387
 kontroll av oljenivå 230
 kostnader 284–285, 404
 kranførerbevis 362
 kranuhell 88
 kretsløpet 129
 krisehåndtering 166–167
 kroppsmasseindeksen
 (KMI) 128–129
 kroppsspråk 71
 krysspress 88–89, 109, 498
 kryssurring 352
 kundebehandling 458
 kundedifferensiert service 56
 kvalitet 457
 kvalitetssikring 58, 459–461

L

lastberegning 314–318
 lastbærer 334
 lastebil 12, 246, 250
 lasteliste 301
 lastemeter 292
 lastens tyngdepunkt (LTP)
 317–319, 442, 445
 lastsikring 439–441, 452–453
 «Lathund»-tabellene 347–353
 leasing 287–288
 leddbuss 416, 450
 leietransport 257
 levende dyr 21–22
 LGS (kjørefeltovervåking) 227
 livreddende førstehjelp 151–154
 livsforsikring 100

livsstil 115, 128
 logistikk 17–18, 61–62, 261
 Logistikk- og transportindustriens
 Landsforening (LTL) 94
 loopsurring 350–351
 lovbestemt forsikring 98
 lover 266
 lov om offentlige
 anskaffelser 394–395
 LTP (lastens tyngdepunkt)
 317–319, 442, 445
 luftfjæring 430–431, 444
 luftmotstand 235, 511
 løfteteknikk 119
 løsmasse 321–322
 løyve 26, 267, 393
 låsing av last 337

M

maksitaxi 383
 manuell justering av bremseser 206
 manuelt gir 191
 Maskinentreprenørenes Forbund
 (MEF) 88–89
 matebuss 383
 Maut 253, 290
 medikamenter/medisiner 110,
 141, 502
 mellomaksel 192
 mellomlegg 339
 mellommenneskelig
 kommunikasjon 70–71
 menerstatning 97
 menneskesmugling 174–175
 merkevare 57
 merverdiavgift 434
 mettet fett 132
 midibuss 416
 miljøvennlig kjøring 237, 250,
 285, 510
 minibuss 384, 416–417
 minstepensjon 103
 mobiltelefon 66–67
 moderasjonsordninger 405–406
 modulvogntog 248, 278
 momentforsterker 191
 mosjon 122–123
 motorsykler 85
 myke trafikanter 88
 mønsterdybde 215
 måltider 133

N

narkotiske stoffer 142
 «Nasjonal transportplan» 246, 376
 nattbuss 377
 naturgass (CNG) 182
 navigasjonssystem 422–423
 navreduksjon 194
 NCTS 279
 nettoanbud 403
 Newtons lover 333, 441–442
 NHO Service 94, 96
 nikotin 137
 nitrogenoksid 181, 186
 Norges Lastebileier-Forbund
 (NLF) 94–95
 Norsk Transportarbeiderforbund
 (NTF) 91–93, 101
 nullvisjon 16, 84
 nyttelast 262, 317
 nærdistribusjon 248, 290
 nødbremsing 533
 nødtelefonnummer 150

O

obligatorisk tjenestepensjon
 (OTP) 103
 offentlige anskaffelser 394–395,
 402–403
 opium 142
 oppgjørsrapportering 408
 oppkvikkende stoffer 142, 503
 ottomotor 180
 overfall 170–173
 overfallssurring 348–350
 overheng 530, 533–534
 overlaster 324–325, 452–453
 overvekt 128

P

paller 276, 327
 pallkwittering 262, 276, 327
 partigods 249
 passasjerkilometer 13
 passasjerliste 396
 passiv røyking 137
 passloven 399
 PDA 279
 pengemarkedsfond 101
 pensjonsforsikring, privat 101
 pensjonsordninger 103
 pensjonssparing, individuell 105
 periferiservice 55
 periodekort 407

personkilometer 13
personlig framturen 462–463
persontransport 10, 14–15, 64
piggdekk 215
planlegging av
kjøreoppdrag 472–474
planlegging av person-
transport 411–415
pliktmessig avhold 32, 141, 502
postfrakt 255–256, 274
postloven 394
pris 17, 29
privat pensjonsforsikring 101
privat skadeforsikring 98–100
promillekjøring 143–144
proteiner 131
psykiske reaksjoner 166–167
psykisk press 108, 500
psykologiske jobbkrev 78
psykososiale forhold 112
påkjøring 88
pålitelighet 17

R

rabatter 405–406
ran 170–173
regularitet 17
reisebevis 407
reisebyrå 388
reiseforsikring 100
reisegaranti 395–396
reiseleder 388, 420
rekkeomotor 179
reklamasjon 61, 64
rekvisisjon 408
retardasjon 310, 335
retarder 209
retningsbalanse 248
riksveglista 278, 314, 413, 443
risikovurdering 540–543
rullebelte, låsing 221
rullebotstand 234, 511
rullende gods 342–345
rullestol 417–418, 450
rundreiser 434
rusavhengighet 139–140, 142
rushtrafikk 376–377
rusmisbruk 139–140, 142
ruspåvirkete passasjerer 467
ryggekamera 227
ryggeulykker 88, 498
ryggevarsler 227
rygg- og nakkeskader 156
ryggplager 115, 118, 120–122
røyketelefonen 138

S

samferdsel 10
samferdselsloven 257
samlastgods 249
samlasting 260
sanntidsinformasjon 422
Schengenavtalen 399
SCR-katalystaor 187
selvstendig
næringsdrivende 386–387
sentralstimulerende midler 142
sertifisering 461
sertifisert opplæring 21
service 462
serviceleveranse 56
setebelte 398, 449
sideleie 154, 469
sidevind 522–523
sikkerhetsfaktor 340
sikring av barn 221
sikring av last 439–441, 452–453
sikt 537, 540
sirkulasjonssvikt 155
sitte- og arbeidsstillinger 119–120
sjåførkort 48–50, 271, 297
skadeforsikring, privat 98–100
skademelding 398, 419, 461, 475
skademeldingsskjema 277, 296
skader 262, 270
skiftarbeid 77, 110
skiftplan 418
skivebremser 198
skiveprolaps 118–119
skolebuss 379, 383, 486
skolekjøring 384, 486
skrumplever 140
slaglengde 205
sleping 195
smugling 173–175
snus 138
sotpartikkel 186
spareforsikring 100
speditør 19–20, 260, 262, 289,
300
sperrebom 338
stamveg 11
stamvegnett 252
statusheving 18
stempling av last 337–338, 446–
447
stenging av last 337–338, 342–347
stigningsmotstand 237, 511
stress 108–109, 116–117, 500–501
stuingssertifikat 271, 323
stykkgods 249, 251, 253, 322

støykode 429
ståltau 342
surring av last 338–353, 447
surringskrok 339
svinging 310, 335, 337
sykefravær 259
systole 130
søvnproblemer 110, 116

T

takstsystem 405
tallerkenmodellen 133
tanktransport 249, 310–311
tariffavtale 50–51, 97
temperaturfølsomt gods 299
terminal 378, 420–421, 485
TET 279
tetthet 311
tilbringertjenester 383, 389
tilhenger 448–449
tilknytningstransport 433–434
TIR 274–275
tjenestepensjon 103, 105
tobakk 137
tokretsoppdeling av
bremsar 199–200
tollbestemmelser 426–428
tolloven 398–399
tomkjøring 12, 248, 284
tonnkilometer 12
totalvektsgebyr 452
TPM (dekktrykkovervåking) 227
trafikk 10
trafikkforsikring 98
trafikkuhell 83, 148–151
trafikkulykker 16, 62–63,
83–85, 148–151, 495
transitt 254
transport 10
transportarbeid 12–14
Transportbedriftenes
Landsforening (TL) 94, 96
transportert mengde 12–13
transportetikett 270
transportkorridor 11, 252
transportuhellskort 163–164, 271
tredjelandskjøring 254
tredjepartslogistikk 62, 261
treghetskrefter 310, 336–337
trommelbil 360–361
trommelbrems 199
truckførerbevis 21
trykklufthydrauliske bremsar 209
trykkluftmekaniske bremsar 202
trøtthet 109

tungbilulykker 86–89
tunneler 412, 451, 505–506,
531–532
tunnelulykker 89, 161
turbinbrems 210
turbuss 383, 387, 417, 442
turoperatør 388
turordre 415
turvogn 386

U

uføre 465
ukehvil 42
ulykkesrisiko 78
umettet fett 132
underleverandør 386
uniformsreglement 463–464
utblåsingstakt 180
utforkjøring 87, 497

utgift 284
utlendingsloven 399
utvekslingspall 276, 327
utåndingsprøve 143

V

vare- og transportforsikring 100
varseltrekant 277
vegfraktavtaler 268–270
vegfraktloven 34, 268–270, 395
veggrep 214
vegtrafikkloven 31
vegtransport 11–12, 15
vektårsavgift 430–432
velt 87, 497
vener 129–130
vinkeloverføring 193
virkningsgrad 181
visum 33

V-motor 179
voldelige passasjerer 467

Y

yrkessjåførdirektivet 26, 29
yrkessjåførutdanning 384
yrkesskade 97, 115
yrkesskadeforsikring 97
yrkessykdom 97, 115
Yrkestrafikkforbundet (YTF) 92–93
yrkestransportloven 26–27, 267,
378, 385, 393
ytelsesordninger 103

Ø

økonomisk kjøring 237

Å

åreknuter 130–131